

Štátna banká správa
(MH SR)

Informácia

o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v SR za oblasť hlavného dozoru štátnej banskej správy SR za rok 2020

1. Úvod

V súlade s úlohou B.3 uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 a bodu B.1 uznesenia vlády SR č. 624 z 9. septembra 2009 predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny každoročne do 30. júna na rokovanie vlády „Správu o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce“ za predchádzajúci rok.

V súvislosti s vyššie uvedeným, Hlavný banský úrad na základe požiadavky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 16101/2021-M_OOP 14324/2021 z 01. 03. 2021 vypracoval túto informáciu o stave bezpečnosti, ochrany zdravia pri práci a pracovnej úrazovosti za rok 2020.

2. Orgány dozoru štátnej banskej správy

Podľa § 38 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 51/1988 Zb.“), orgánmi štátnej banskej správy sú:

- Ministerstvo hospodárstva SR ako ústredný orgán štátnej banskej správy,
- Hlavný banský úrad s postavením národného orgánu štátnej banskej správy SR,
- obvodné banské úrady a to:
 - o Obvodný banský úrad v Bratislave,
 - o Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici,
 - o Obvodný banský úrad v Košiciach,
 - o Obvodný banský úrad v Prievidzi,
 - o Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi.

Hlavný banský úrad (ďalej len „HBÚ“) ako národný orgán štátnej banskej správy začal v apríli 2020 rozsiahlu organizačnú a štruktúrnu zmenu v štátnej banskej správe, v rámci ktorej došlo k zásadnému prepracovaniu organizačných schém HBÚ a obvodných banských úradov (ďalej len „OBÚ“). Postupne dochádza k zmenám v pozíciách vedúcich, ale aj ostatných banských inšpektorov. Rekonštrukcia však zasiahla, resp. postupne zasiahne aj legislatívnu oblasť upravujúcu pôsobnosť orgánov štátnej banskej správy. Obvody pôsobnosti OBÚ po novom ustanovuje vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č. 146/2020 Z. z. ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti obvodných banských úradov v znení vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 313/2020 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č. 146/2020 Z. z., ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti obvodných banských úradov. Pripravené sú však aj zmeny celej legislatívnej oblasti upravujúcej kompetenčne činnosť a pôsobnosť orgánov štátnej banskej správy, najmä zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákona č. 51/1988 Zb. a zákona č. 58/2014 Z. z. o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/2014 Z. z.“), ktoré sú základnými kompetenčnými právnymi normami orgánov štátnej banskej správy.

V roku 2020 v rámci svojich kompetencií HBÚ a OBÚ vykonávali okrem hlavného

dozoru podľa zákona č. 51/1988 Zb. aj štátnu správu na úseku výbušnín, výbušných predmetov a munície podľa § 67 zákona č. 58/2014 Z. z., spolu s Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom obrany SR.

HBÚ je podľa § 2 ods. 6 nariadenia vlády SR č. 298/2012 Z. z. o systéme identifikácie a sledovateľnosti výbušnín na civilné použitie kompetentný na pridelenie trojmiestneho číselného kódu pre každé miesto výroby výbušnín v SR. HBÚ a OBÚ sú orgánmi dohľadu nad trhom podľa nariadenia vlády SR č. 70/2015 Z. z. o sprístupňovaní pyrotechnických výrobkov na trhu v znení neskorších predpisov a podľa nariadenia vlády SR č. 131/2016 Z. z. o sprístupňovaní výbušnín na civilné použitie na trhu.

HBÚ a OBÚ sú podľa § 47b ods. 2 zákona č. 51/1988 Zb. a podľa § 26 písm. f) zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov tiež orgánmi dohľadu nad určeným výrobkom podľa osobitných predpisov, v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom. Tiež sú aj orgánmi, ktoré v súčinnosti s Inšpekciou životného prostredia SR vykonávajú štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ďalej sú kontrolnými orgánmi podľa § 23 písm. e) zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov. Sú tiež orgánmi štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom podľa § 17 písm. f) zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sú aj kontrolnými orgánmi podľa zákona č. 258/2011 Z. z. o trvalom ukladaní oxidu uhličitého do geologického prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Ciele a priority dozorných orgánov v roku 2020

Hlavnou úlohou HBÚ a OBÚ ako orgánov hlavného dozoru je presadzovanie základných princípov a úloh na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“), bezpečnosti prevádzky (ďalej len „BP“) a pracovných podmienok v organizáciách, ktoré vykonávajú činnosť upravenú zákonom č. 51/1988 Zb. a zákonom č. 58/2014 Z. z.

Hlavným cieľom pôsobenia orgánov hlavného dozoru je vyžadovať dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať udržiavanie zákonných podmienok na vykonávanie práce, ktoré by mali zaistiť požadovanú úroveň BOZP a BP.

HBÚ a OBÚ si každoročne, okrem plnenia štandardných úloh, vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov a noriem platných v oblasti štátnej banskej správy, stanovujú aj mimoriadne úlohy (tzv. „Plán hlavných úloh.“), zamerané najmä na BOZP a BP. Tieto úlohy každoročne schvaľuje HBÚ na základe návrhov jednotlivých OBÚ podľa aktuálnych poznatkov z výkonu hlavného dozoru. Ich plneniu je s ohľadom na ich aktuálnosť venovaná osobitná pozornosť. Zámerom pri ich vykonávaní je dosiahnutie takého stavu v sledovaných subjektoch, kedy sa úrazovosť bude čo najviac blížiť k nulovej hodnote.

Ochorenie COVID-19, ktorého následkom vznikla v roku 2020 pandemická situácia a v priebehu roka bol prerušované vyhlasovaný výnimočný alebo núdzový stav spôsobilo, že HBÚ a OBÚ nebolo umožnené splniť všetky svoje naplánované úlohy, resp.

zámery.

Určité obmedzujúce stavy vo výkone obvyklej činnosti HBÚ a OBÚ boli však vyvolané aj uplatňovaním už vyššie popísanej zmeny v štátnej banskej správe.

4. Prehľad dozorovaných subjektov

Pri výkone hlavného dozoru HBÚ a OBÚ bolo v hodnotenom období kontrolovaných spolu 217 subjektov. Najviac kontrol bolo vykonaných v subjektoch (organizáciách), ktoré možno zaradiť do kategórie malých zamestnávateľov, tzn. do 9 zamestnancov. U týchto, spravidla lomových prevádzok, bolo vykonaných spolu 99 kontrol.

Počty kontrolovaných subjektov v členení podľa právnej formy spoločnosti a počtu zamestnancov sú uvedené v tabuľke č. 1. Prevládajú spoločnosti s právnou formou s ručením obmedzeným (127 subjektov) a následne akciové spoločnosti (54 subjektov).

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2020 bolo v skontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 373 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP 373, vrátane 10 následných kontrol zameraných na kontrolu opatrení na zlepšenie stavu BOZP uložených na základe výsledku predchádzajúcich kontrol (inšpekcií) a 24 mimoriadnych previerok. Do celkového počtu inšpekčných výkonov možno zahrnúť aj 2 účasti na kolaudačných konaniach a 47 vybavovaní podnetov, ale tiež aj 10 vyšetrení mimoriadnych udalostí.

V sledovanom období bolo zistených celkom 190 porušení predpisov (nedostatkov).

Prehľad inšpekčných výkonov, porušení predpisov podľa objektov a podľa kódov štatistickej klasifikácie je uvedený v tabuľkách č. 2, 3 a 4.

Na základe výsledkov vykonaných inšpekčných výkonov možno povedať, že väčšina zistených nedostatkov v oblasti BOZP a BP vyplýva z nedostatočnej praxe a tiež aj z nedostatočných odborných a osobnostných predpokladov zamestnancov na riadny pracovný výkon, ktorí určené činnosti vykonávajú.

Potvrďuje to aj *rozbor príčin registrovaných pracovných úrazov (ďalej len „RPÚ“)* (tabuľka č. 12), ktorých bolo zaznamenaných spolu 200. Pri nich jednoznačne prevažuje skupina 12. „Nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon“ (spolu 101 RPÚ), potom skupina 8. „Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia.“ (spolu 52 RPÚ) a ďalšia najčastejšia príčina úrazov, skupina 1. „Chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu“ (spolu 20 RPÚ). Podobne to potvrdzuje aj *rozbor zdrojov RPÚ* (tabuľka č. 11), z ktorého vyplýva, že výrazne prevláda skupina V. „Materiál, bremená, predmety“ (93 RPÚ) a skupina IV. „Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory, ako zdroje pádu osôb“ (49 RPÚ).

Prehľad pracovnej úrazovosti je uvedený v tabuľkách č. 7 až 12.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorných orgánov

Na odstránenie zistených nedostatkov vykonávajú a aplikujú banskí inšpektori, v súlade so zákonnými kompetenciami už počas inšpekčných prehliadok, prípadne počas vyšetrenia mimoriadnych udalostí, resp. počas vyšetrenia pracovných úrazov, príslušné zákonné opatrenia zamerané na nápravu zisteného závažného stavu, prevažne priamo na mieste v kontrolovaných subjektoch tak, že podľa § 42 ods. 2 písm. b) zákona č. 51/1988 Zb., resp. podľa § 71 ods. 2 písm. b) zákona č. 58/2014 Z. z. vydajú záväzný

príkaz na odstránenie zistených nedostatkov.

O výsledku inšpekčnej prehliadky vyhotovuje banský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokuje so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovaného subjektu (organizácie). Pokiaľ inšpektor vydá záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov, tento sa stáva súčasťou zápisnice. O výsledku kontroly (prehliadky, previerky) je informovaný príslušný odborový orgán a príslušný zástupca zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci, ktorí sú v organizácii zriadení.

V prípadoch, pri ktorých došlo k zrejmemu a bezprostrednému ohrozeniu verejného záujmu v oblasti BOZP a BP, či technických zariadení, v prípadoch, pri ktorých boli zistené také nedostatky, ktoré nebolo možné ihneď na mieste odstrániť, bol bankými inšpektormi nariadený zákaz príslušnej činnosti.

Prehľad rozhodnutí vydaných HBÚ a OBÚ, ktoré obmedzujú výkon činnosti subjektu (organizácie) je podľa druhu obmedzenia, resp. zákazu uvedený v tabuľke č. 6.

Súčasťou niektorých opatrení smerujúcich k predchádzaniu opakovania sa vzniku okolností, vedúcich k ohrozeniu BOZP a BP boli aj sankčné opatrenia, aplikované orgánmi hlavného dozoru. Tieto sankčné opatrenia boli aplikované v správnych konaniach (rozhodnutím) vedených voči organizáciám, ale aj jednotlivcom. V prípade jednotlivcov bolo 12, tzn. menej ako 50 % sankčných opatrení aplikovaných formou blokového konania (blokovou pokutou) a dohovorom, spojeným aj s poskytnutím poradenstva zameraného na BOZP a BP vo veci.

Organizáciám bolo v roku 2020, v správnom konaní (rozhodnutím), uložených za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP celkom 10 pokút v sume 26 700,- €.

Jednotlivcom bolo za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP v blokovom konaní uložených spolu 12 blokových pokút v celkovej sume 320,- €.

Prehľad o uložených pokutách je uvedený v tabuľke č. 5.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Vývoj pracovnej úrazovosti, ako aj závažnosti ich následkov v roku 2020 možno v porovnaní s predchádzajúcim obdobím považovať za pomerne priaznivý. Úrazovosť pomaly klesá a v tomto roku dosiahla zatiaľ svoje historické minimum (200 RPÚ).

V roku 2020 však bol zaznamenaný 1 smrteľný pracovný úraz a 3 závažné pracovné úrazy (s ťažkou ujmom na zdraví). Napriek tomu, že vývoj pracovnej úrazovosti je prakticky pomerne ustálený, zásadne nemožno poľavovať v snahe zlepšovať stav na úseku BOZP a BP, a to najmä v oblasti zlepšovania pracovných podmienok, resp. v snahe zvyšovať úroveň odborností zamestnancov.

Práve pracovné podmienky a kvalita pracovného prostredia ako takého, spolu so „správnym podvedomím“ o hroziacich rizikách majú preukázateľne priaznivý vplyv aj na vývoj pracovnej úrazovosti a tiež aj chorôb z povolania (ďalej len „CHzP“).

V roku 2020 bolo zaznamenaných 18 CHzP, ktoré boli zaznamenané takto:

- v obvode pôsobnosti OBÚ – BA: 0 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – BB: 5 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – KE: 3 osoby,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – PD: 7 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – SNV: 3 osoby.

Z tohto počtu zaznamenaných CHzP bolo najviac CHzP z nadmerného jednostranného zaťaženia = 11; z vibrácií, vazoneurózy = 5 a z hluku = 2 choroby. Ako vidieť, jednoznačne najviac chorôb z povolania je stále spôsobovaných jednostranným zaťažením a potom vibráciami.

Zo štruktúry a počtov CHzP vyplýva, že hlavnou príčinou vzniku CHzP sú strojné zariadenia, ich konštrukcia, spôsob činnosti stroja resp. spôsob jeho použitia, ergonómia a hmotnosť stroja. Z toho jednoznačne vyplýva, že v prípadoch používania strojov a zariadení, ktoré sú príčinou vzniku konkrétnych CHzP, bude potrebné zo strany organizácií, ktoré strojné zariadenia prevádzkujú, prehodnotiť riziká a nebezpečenstvá a prijať zodpovedajúce opatrenia na zníženie vplyvu pracovného prostredia a pracovných prostriedkov na zdravie zamestnancov.

8. Spolupráca dozorného orgánu

Spolupráca dozorných orgánov v oblasti BOZP v roku 2020 pokračovala už tradične, aj keď výrazne ovplyvňovaná vývojom a uplatňovaním opatrení z dôvodu pandemicky sa rozvíjajúceho ochorenia COVID-19, s Odborovým zväzom pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR, Slovenskou banskou komorou, Slovenským združením výrobcov kameniva (SZVK), Slovenskou baníckou spoločnosťou, Slovenskou spoločnosťou pre vŕtacie a trhacie práce, Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach a tiež so Slovenským ústavom technickej normalizácie, najmä prostredníctvom niektorých SKTC.

HBÚ a Národný inšpektorát práce v roku 2020 pripravovali novú vzájomnú Dohodu o spolupráci, ktorú majú podpísanú od roku 2013. Táto nová dohoda bola podpísaná na prelome februára a marca 2021.

OBÚ spolu s HBÚ a so Slovenskou inšpekciou životného prostredia SR vykonali celkom 11 koordinovaných kontrol na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v organizáciách (podnikoch) spadajúcich pod hlavný dozor orgánov štátnej banskej správy.

Na základe zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spolupracovali banské úrady s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby v oblasti zabezpečovania funkčnosti tzv. jednotných kontaktných miest.

V oblasti technickej normalizácie HBÚ a OBÚ spolupracujú so Slovenským ústavom technickej normalizácie najmä pri preberaní technických noriem Európskej únie do sústavy Slovenských technických noriem, ale aj pri zisťovaní nebezpečných výrobkov na trhu, a to aj z oblasti výbušnín.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície spolupracoval HBÚ s Fakultou špeciálnej činnosti Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne svojimi prednáškami a členstvom v skúšobnej komisii pri skúškach absolventov dvojročného špeciálneho štúdia a tiež so Slovenskou spoločnosťou pre trhacie a vŕtacie práce v Banskej Bystrici – celkom 4 x pri výučbe v strelmajstrovských kurzoch (lektorská činnosť).

HBÚ a OBÚ nielen v oblasti výbušnín a vyšetrovania závažných pracovných úrazov spolupracujú aj s krajskými a okresnými riaditeľstvami Policajného zboru SR a s Kriminalistickým a expertíznym ústavom. V oblasti predaja pyrotechnických výrobkov

spolupracujú aj so Slovenskou obchodnou inšpekciou, s ktorou spolupracuje HBÚ aj na úseku chemických látok.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2020 v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Poznatky z dozornej činnosti poukazujú na skutočnosti, ktoré sa v hodnoteniach stavu BOZP a BP objavujú už niekoľko rokov dozadu, tzn. že starostlivosť o BOZP a BP ešte stále nie je v popredí záujmu niektorých, možno až väčšiny kontrolovaných subjektov, aj keď je už možné pozorovať zlepšujúcu sa situáciu v tejto oblasti. Aby stav zlepšovania úrovne stavu BOZP a BP pokračoval, je potrebné systematicky a cieľavedome výchovne, ale aj kontrolne pôsobiť.

Nepriaznivým aspektom v tomto smere je skutočnosť, že úroveň pracovných podmienok a starostlivosť o BOZP a BP je ešte stále odrazom ekonomických možností zamestnávateľov, ktorí vo väčšine prípadov sú síce schopní odstraňovať nedostatky zistené orgánmi hlavného dozoru, ale ďalší rozvoj úrovne BOZP a BP, ako aj vlastnú prevenciu v tejto oblasti stavajú na okraj svojho záujmu. Výsledkom takého prístupu je chýbajúci systémový prístup k problematike BOZP a BP.

Posudzovaniu rizík je z pohľadu organizácií venovaná stále pomerne malá pozornosť, spolupráca vedúcich zamestnancov a zamestnancov z pohľadu BOZP a BP je často neuspokojivá, resp. formálna, kvalita detailnejšieho a presnejšieho oboznamovania zamestnancov s problematikou BOZP a BP je neuspokojivá, čím zbytočne zaťažuje nielen zamestnávateľov ale aj zamestnancov a jej účinok je diskutabilný až slabý.

Čo sa týka ekonomických aspektov organizácií je možné pozorovať, že niektoré organizácie vykonávajúce bankú činnosť (ďalej len „BČ“) alebo činnosť vykonávanú bankým spôsobom (ďalej len „ČVBS“) nemajú prognózy na zabezpečenie dostatočného odbytu svojej produkcie. Z tohto dôvodu znižujú ťažbu, zároveň aj tvorbu zisku a časť prostriedkov, ktoré by mohli určiť na BOZP a BP obmedzujú.

Vážnym problémom je aj prehľujúci sa deficit kvalifikovaných zamestnancov. Dnes sú bežné situácie, že kvalitní, skúsení a už zapracovaní zamestnanci migrujú za lepšie platenými príležitosťami. Na pracovné pozície, na ktorých sa vykonáva činnosť v bezprostrednom styku s horninovým masívom či už podzemí, ale aj na povrchu, ktoré sú spojené s neodstrániteľným rizikom ohrozenia a poškodenia zdravia sú prijímaní zamestnanci s nepreskúmanými odbornými znalosťami a čo je horšie, bez dostatočnej praxe a skúseností v náročnom banskom prostredí.

V poslednom období je pozorovateľné, že už aj tak pomerne riziková práca sa stáva rizikovejšou aj z dôvodu pôsobenia rôznych nepriamych vonkajších vplyvov, napríklad tlaku na dodržiavanie termínov výstavby (razenie a výstavba tunelov) alebo náhle požiadavky na zvýšenie odbytu napr. pri ťažbe v povrchových lomoch (dodávky suroviny pre výstavbu diaľnic a pod.).

Riadna a precízna kontrola a zabezpečenie pracoviska pred začatím prác, najmä po odstrele, vrátane jeho riadneho odvetrania je zvlášť v podzemí a najmä pri razení v zložitých geologických podmienkach náročné, niekedy aj zdĺhavé. Týka sa to však aj lomových prevádzok na povrchu, najmä po výdatnej prehánkovej činnosti (dlhotrvajúce výdatné dažde a pod.).

Preto väčšinu prevádzok, kde je vykonávaná BČ, ale aj ČVBS a najmä činnosť v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície, je potrebné z hľadiska BOZP a BP

posudzovať osobitne s prihliadnutím na miestne podmienky, resp. meniaci sa vplyv prostredia. Skúsenosti z minulosti potvrdzujú, že pri tlaku na zvyšovanie výkonov pri razení, ale aj pri dobývaní a tiež aj pri výrobe, spracúvaní a používaní výbušnín, výbušných predmetov a munície, dochádza k určitému podceňovaniu miery hroziaceho nebezpečenstva, resp. jeho nepostrehnutiu, či už priamo na pracovisku alebo v jeho blízkosti, alebo k nedôslednému posúdeniu stavu a úrovne jeho bezpečnosti, resp. k podceneniu rizika vyplývajúceho z danej činnosti a tým k zvýšeniu pravdepodobnosti vzniku nešťastia.

Pre zlepšenie stavu v oblasti BOZP a BP je potrebné zo strany HBÚ a OBÚ systematicky a dôsledne vplyvať na dôsledné dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať vytváranie a udržiavanie zákonných podmienok na vykonávanie práce, ktoré jednoznačne zaistia požadovanú úroveň BOZP a BP bez ohľadu na ekonomické ukazovatele činnosti subjektu.

Žiaľ, ani takáto snaha HBÚ a OBÚ pri výkone hlavného dozoru nedokáže zlepšiť ekonomickú situáciu zamestnávateľov, ktorej úroveň má priamy vplyv na úroveň zabezpečenia BOZP a BP u jednotlivých zamestnávateľov. Tiež nedokáže zmeniť vplyvy, ktorými pôsobí na banské prevádzky tlak meniacich sa záujmov spoločnosti.

Príloha k informácii o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v SR za oblasť hlavného dozoru štátnej banskej správy SR za rok 2020

Činnosť dozorného orgánu

1. Personálne údaje

Hlavný dozor v roku 2020 vykonávali HBÚ a OBÚ v oblasti BOZP a BP prostredníctvom banských inšpektorov. Celkový počet inšpektorov HBÚ a OBÚ bol 46. Tento počet zahŕňa i predsedov úradov a vedúcich banských inšpektorov.

2. Výkony

Ako už bolo uvedené vyššie, v bode 5., v roku 2020 bolo v kontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 373 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP. Z tohto počtu bolo 7 inšpekčných výkonov vykonaných u oprávnených osôb v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície.

Okrem sledovaných inšpekčných výkonov uvedených v tabuľke č. 2 však banskí inšpektori vykonávajú mnoho ďalších správnych úkonov, ktoré nie sú v podkladových tabuľkách vyhodnotené.

Ide najmä o overovanie odbornej spôsobilosti osôb, vydávanie im príslušných dokladov, vyšetrovanie havárií a závažných pracovných úrazov, povoľovanie výnimiek z banských predpisov, dávanie rôznych vyjadrení, resp. povolení k použitiu zariadení (najmä v podzemí), ukladajú sankcie rozhodnutím, alebo konajú voči iným subjektom (školenia, lektorská činnosť a pod.) a spracovávajú pomerne rozsiahlu spisovú agendu súvisiacu nielen s problematikou BOZP a BP. O týchto činnostiach je podaná krátka informácia v bode 10.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a tiež činnosť a povinnosti osôb zákon č. 58/2014 Z. z.

Správu o činnosti v tejto oblasti HBÚ každoročne vypracováva podľa článku III. bodu B uznesenia Bezpečnostnej rady SR č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti SR o situácii na úseku výbušnín, výbušných predmetov, munície a pyrotechnických výrobkov, ako osobitnú „*Správu o bezpečnosti SR*“, ktorú predkladá Bezpečnostnej rade SR. Údaje z nej však nie sú využité v tejto správe o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej banskej správy.

3. Poradenská činnosť

V rámci poradenskej činnosti v roku 2020 poskytli HBÚ a OBÚ celkom 56 poradenstiev zameraných na BOZP a BP. Poradenstvo bolo najčastejšie poskytované v oblasti praktickej aplikácie bansko-bezpečnostných predpisov, vyhradených technických zariadení, vybraných banských zariadení, vybraných zariadení ako aj v oblasti projektovej prípravy objektov, zariadení a prác súvisiacich s bankou činnosťou alebo činnosťou vykonávanou bankým spôsobom, prípadne inou činnosťou upravenou zákonom č. 51/1988 Zb., resp. zákonom č. 58/2014 Z. z.

Údaje o poskytnutej poradenskej činnosti sú uvedené v tabuľke č. 2 predstavujú riadne zaevidovanú poradenskú činnosť, poskytnutú bankými úradmi priamo ako samostatný úkon.

Poradenská činnosť je však HBÚ a OBÚ poskytovaná prakticky aj pri každej, resp. po každej vykonanej inšpekčnej prehliadke. Takáto poradenská činnosť sa však osobitne neeviduje, resp. nevyhodnocuje (prakticky sa ani nedá evidovať, alebo vyhodnocovať). Vzniká totiž pri prerokovávaní výsledku inšpekčnej prehliadky, o vykonaní ktorej vyhotovuje banský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokováva so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovanej organizácie. Takto poskytnutá poradenská činnosť je niekedy pomerne obsiahla, ako však bolo vyššie uvedené, osobitne sa nevyhodnocuje.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície poskytol HBÚ 3 odborné poradenstvá, z toho 2 x osobitnú konzultačno-poradenskú činnosť Slovenskej spoločnosti pre trhacie a vŕtacie práce.

4. Poskytovanie informácií

V roku 2020 bolo HBÚ a OBÚ poskytnutých 37 informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov zameraných na oblasť BOZP a BP.

5. Sťažnosti a podnety

Na HBÚ a OBÚ bola v roku 2020 zaregistrovaná 1 sťažnosť, ktorá však nebola smerovaná na nedostatky v oblasti BOZP a BP.

Bolo však zaregistrovaných 49 podnetov na porušovanie predpisov.

6. Príprava predpisov a technická normalizácia

V roku 2020 predložil HBÚ po prerokovaní s OBÚ svojmu nadriadenému orgánu, tzn. Ministerstvu hospodárstva SR niekoľko návrhov na novelizáciu predpisov. Ide najmä o novelizáciu zákona č. 44/1988 Zb., zákona č. 51/1988 Zb., zákona č. 58/2014 Z. z. a návrh nového predpisu, tzn. vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR, ktorou sa ustanovujú osobitné požiadavky na zaistenie BOZP a bezpečnosti prevádzky technických zariadení v organizáciách podliehajúcich výkonu hlavného dozoru a tiež návrh na legislatívne opatrenia v niektorých ďalších právnych predpisoch a interných aktoch riadenia.

V súvislosti s prijatím zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zrušil zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, HBÚ zaktualizoval niektoré svoje interné predpisy, resp. usmernenia zamerané na riešenie problematiky BOZP, resp. BP.

7. Zahraničná spolupráca

Aktivity orgánov štátnej banskej správy zamerané na zahraničnú spoluprácu boli v roku 2020 výrazne ovplyvnené a obmedzené vývojom pandemickej situácie vyplývajúcej zo šírenia ochorenia COVID – 19 v celej Európe. Existujúca spolupráca v oblasti ochrany spotrebiteľa a v oblasti uvádzania výrobkov na trh pri uplatňovaní medzinárodnej spolupráce prostredníctvom Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (napr. RAPEX) bola vykonávaná online formou v najnutnejšom rozsahu.

8. Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov

HBÚ a OBÚ v roku 2020 overili odbornú spôsobilosť a na základe úspešne vykonanej skúšky vydali spolu 260 osvedčení o odbornej spôsobilosti podľa vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 208/1993 Z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom (vedúci bane, vedúci lomu, vedúci pracovník na vykonávanie inej činnosti, bankský projektant, bankský bezpečnostný technik a vedúci likvidácie havárie). V dvoch prípadoch bola platnosť takýchto osvedčení predĺžená.

HBÚ tiež vydal na základe overenia odbornej spôsobilosti aj 1 osvedčenie o odbornej spôsobilosti hlavný bankský merač.

Ďalej HBÚ a OBÚ v roku 2020 vydali v oblasti BOZP a BP spolu 40 rozhodnutí o povolení výnimky z bankských predpisov, ktoré upravujú BOZP a BP.

HBÚ v roku 2020 vydal 14 rozhodnutí o uznaní dokladov o odbornej kvalifikácii podľa zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tiež vydal podľa § 5 ods. 6 zákona č. 51/1988 Zb. a zároveň aj podľa § 27 ods. 3 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov 9 subjektom oprávnenie na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce.

Ďalej vydal 3 rozhodnutia o povolení vybraného bankského zariadenia na používanie v podzemí.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície vydal HBÚ na základe výsledku skúšky spolu 16 osvedčení o odbornej spôsobilosti osôb na prácu s výbušninami, výbušnými predmetmi a muníciou a 10 rozhodnutí týkajúcich sa špecializovaných činností z oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície.

OBÚ vydali 13 oprávnení o odbornej spôsobilosti strelmajstra a v 52 prípadoch predĺžili platnosť osvedčení strelmajstra.

Z činnosti v tejto oblasti HBÚ každoročne na základe podkladov svojich a tiež získaných od OBÚ vypracováva podľa článku III. bodu B uznesenia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie Správy o bezpečnosti Slovenskej republiky o situácii na úseku výbušnín a pyrotechnických výrobkoch, osobitnú „*Správu o bezpečnosti Slovenskej republiky*“, ktorú predkladá Bezpečnostnej rade SR.

Bližšie údaje o činnosti HBÚ a OBÚ z tejto z pohľadu BOZP a BP osobitne špecifickej oblasti je možné získať z príslušnej správy. Údaje z nej nie sú použité v tejto *Správe o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce*.